

KERESŐKÉPTELENSÉG – TÁPPÉNZ

Az Infojegyzet átfogó képet kíván nyújtani a keresőképtelenség esetén járó pénzbeli ellátásokról.

Betegszabadság vagy táppénz

A Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállalónak **15 munkanap betegszabadság jár évente**, amelyre a **távolléti díj 70 százalékát kell fizetnie a munkáltatónak**. A keresőképtelenség első 15 munkanapja kizárólag a munkavállalónak, saját jogon járó betegszabadság. **A kivett betegszabadság napjainak száma folyamatos emelkedést mutat**, míg 2015-ben 10,7 millió, addig 2017-ben már 11,6 millió nap volt.

A betegszabadság lejártát követő naptól táppénz igényelhető, amely a **kötelező egészségbiztosítási ellátás** pénzbeli ellátása.

Táppénzre az a [biztosított](#) jogosult, aki a **biztosítás fennállása alatt orvos által igazolt keresőképtelenné válik és egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett**. Saját jogú táppénz (ún. egyéb táppénz vagy baleseti táppénz) mellett beteg gyermek ápolása esetén is jár táppénz. Ennek jogosultsági feltétele azonos a táppénz általános feltételeivel.

Keresőképtelen táppénz elbírálás szempontjából:

- aki betegsége miatt nem tudja a munkáját ellátni;
- aki várandóssága, illetve szülése miatt nem tudja ellátni a munkáját és csecsemőgondozási díjra nem jogosult;
- az anya, ha egy évesnél fiatalabb gyermekét kórházban ápolják, és a gyermeket szoptatja;
- a szülő a 12 évesnél fiatalabb gyermeke kórházi kezelése időtartamára abban az esetben, ha a gyermeke mellett tartózkodik a kórházban;
- a szülő abban az esetben, ha 12 évesnél fiatalabb beteg gyermekét otthon ápolja és a gyermeket saját háztartásában neveli;
- aki fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásban betegségének megállapítása vagy gyógykezelése miatt részesül,
- akit közegészségügyi okból foglalkoztatásától eltiltanak, elkülönítettek, vagy járványügyi zárlat miatt nem tud a munkahelyén megjelenni és más munkahelyen vagy munkakörben átmenetileg sem foglalkoztatható;
- a méltányosságból adható táppénz tekintetében a szülő, aki a 12–18 év közötti beteg gyermekét otthon ápolja, vagy, ha a gyermeket kórházban kezelik, a kezelése időtartamára, ha a gyermeke mellett tartózkodik a kórházban.

- Keresőképtelenség a munkaképesség átmeneti, teljes vagy részleges elvesztésével járó állapot.
- Keresőképtelenség esetén betegszabadság vagy táppénz igényelhető.
- Nem jár betegszabadság üzemi baleset, foglalkozási megbetegedés és veszélyeztetett várandósság esetén.
- A táppénz mértéke a napi átlagkereset 50 vagy 60 százaléka, a biztosítási jogviszonyban töltött idő és a kórházi ápolás függvényében.
- A táppénz napi összege nem haladhatja meg a minimálbér kétszeresének harmincad részét, 2019-ben legfeljebb a 9 180 Ft-ot.
- Táppénzt az egészségbiztosítási szerv folyósítja, de bizonyos esetekben a munkáltatónak 1/3 fizetési kötelezettsége van.
- Nincs munkáltatói táppénz-hozzájárulás baleseti, gyermekápolási, a biztosítás megszűnése után folyósított, valamint a közegészségügyi okból foglalkozástól eltiltás vagy hatósági elkülönítés miatti táppénz esetén.
- Az EU szociális védelemről szóló kölcsönös tájékoztatási rendszere (MISSOC) évente tesz adatokat közzé a tagállamok, Izland, Liechtenstein, Norvégia, valamint Svájc szociális védelmi rendszereiről.

A táppénz a keresőképtelenség idejére jár, legfeljebb azonban a keresőképtelenség, első napját közvetlenül megelőző biztosításban töltött napnak megfelelően, **legfeljebb egy évig**. A **beteg gyermek ápolása esetén a jogosultság időtartama a gyermek életkorától, valamint a jogosult családi állapotától függ.**

A gyermekápolási táppénz a keresőképtelenség időtartamára jár legfeljebb azonban:

- az egy évesnél fiatalabb gyermek szoptatása, ápolása címén a gyermek egy éves koráig;
- az egy évesnél idősebb, de három évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként 84 naptári napon át;
- három évesnél idősebb, de hat évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként a szülőnek 42, egyedülállóknak 84 naptári napon át;
- hat évesnél idősebb, de 12 évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként a szülőnek 14, egyedülállóknak 28 naptári napon át.

BETEGSZABADSÁG, TÁPPÉNZ SZABÁLYAI AZ EU-BAN

A [Szociális Védelmi Bizottság 2016-os jelentése](#) alapján **minden EU tagállam biztosít betegszabadságot és táppénzt**. A legtöbb tagállamban a munkavállalók a jogszabály, a kollektív szerződés vagy a munkáltató döntése alapján jogosultak ellátásra a betegszabadság kezdeti vagy teljes időszakában. Mivel az EU tagállamai az általuk, saját hatáskörben kialakított társadalombiztosítási rendszerrel rendelkeznek, ezért **a keresőképtelenség esetén járó egészségbiztosítási ellátások igen sokfélék**.

A társadalombiztosítás, szociális biztonság területén **nincsen jogharmonizáció**. Az uniós szabályok összehangolják a tagállami szociális biztonsági rendszerek működését annak érdekében, hogy azok, akik egyik EU-országból a má-

sikba költöznek, ne veszítsék el társadalombiztosítási jogosultságukat, és csak egy tagállam joga alá tartozzanak.

A TÁPPÉNZ IGÉNYBEVÉTELÉNEK ALAKULÁSA – STATISZTIKAI ADATOK

Az Egészségbiztosítási Alap táppénzre fordított kiadása, illetve ezen **kiadások aránya az alap összes kiadásán belül az utóbbi években folyamatosan emelkedett**. 2016-ban az összes kiadás 4,2 százaléka (85 619 millió Ft), 2017-ben 4,4 százaléka (95 341 millió Ft) volt. A munkáltatói hozzájárulás aránya is emelkedik: 2016-ban 25,7%, 2017-ben 26% volt ([KSH, 2018](#)).

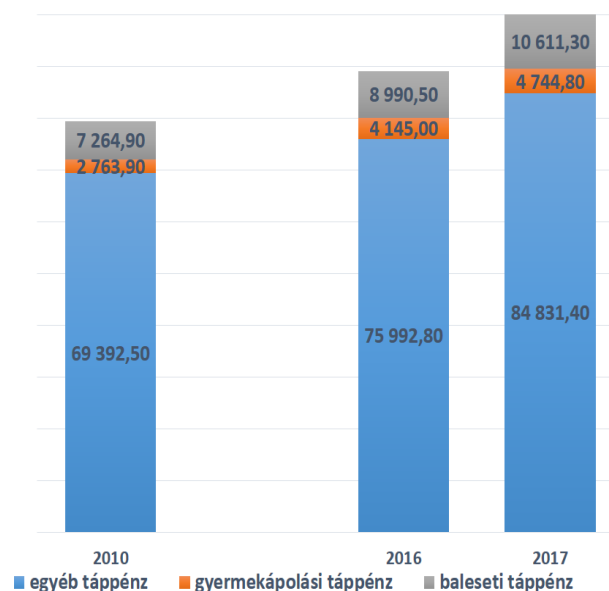
A hatályos szabályozás szerint a táppénznek kilenc jogcíme lehet (ld. Betegszabadság vagy táppénz fejezetet.) Jogcím szerinti megoszlásban a gyermekápolási táppénz a legkisebb, ezt követi a baleseti, majd a minden egyéb jogcímet magában foglaló egyéb táppénzek igénybevételének száma.

A témához kapcsolódó Infojegyzetek:

[2017/38. Fekvőbeteg-ellátás](#)

[2017/37. Egészségbiztosítás dióhéjban](#)

1. ábra: Táppénz kiadások (millió Ft)

Forrás: [Infoszolg/KSH, 2018](#).

1. táblázat: A táppénz igénybevételének adatai

Év	Táppénzre jogosultak száma, ezer fő	Táppénzesek aránya, %	Táppénzes esetek száma, ezer eset	Egy táppénzes esetre jutó táppénzes napok száma, nap
2014	3 954	1,5	960	22
2015	3 962	1,6	1 083	21
2016	4 027	1,7	1 160	22
2017	4 018	1,7	1 166	22

Forrás: Infoszolg/[KSH 2018.](#)

Az Egészségbiztosítási Alap hiányainak csökkentése, valamint a jogosulatlanul igénybe vett táppénzek visszaszorítása miatt a táppénz szabályai folyamatosan szigorodtak. A **táppénz igénybevételének alakulására** a jogszabályi módosításokon túl a **foglalkoztatottság mértékének változása van jelentős hatással.**

A foglalkoztatottak száma a gazdasági válságot követően 2014-től folyamatosan emelkedett. Ezzel párhuzamosan növekedett a táppénzre jogosultak száma. Szerény emelkedés tapasztalható a táppénzben részesülők számában is. Bár az utóbbi években a munkavállalók többször vettek igénybe táppénzt, a táppénzes esetek átlagos hossza nem hosszabbodott, maradt 22 nap. 2014–2017 között a táppénzen részesülők 87-90%-a alkalmazásban állt, míg 10-13% egyéni vagy társas vállalkozó volt ([KSH, 2018.](#)).

TÁPPÉNZCSALÁS

Mind a régi, mind az új Büntető Törvénykönyv tartalmazza a **visszaélés a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással tényállást** (új Btk. [395.§](#)).

Aki a társadalombiztosítási ellátás rendszereiből jogszabály alapján természetes személy részére nyújtható pénzbeli vagy természetbeni **juttatás megszerzése vagy megtartása céljából mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, vagy a valós tény elhallgatja, és ezzel kárt okoz,** vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

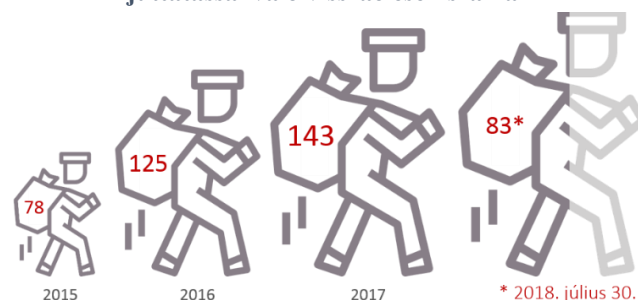
A bűncselekmény az 50–100 ezer Ft közötti kárösszegre vonatkozik. Ha az okozott kár meghaladja a 100 ezer Ft-ot, a cselekmény már költségvetési csalásnak minősül.

Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a visszaéléssel okozott kárt a vádemelés előtt megtéríti.

A társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással kapcsolatos **bűncselekmények száma** az elmúlt években általánosan **növekedett.**

A bűnügyi statisztika azonban jelenleg nem választja külön a társadalombiztosítás pénzbeli ellátására, azaz a táppénzre vonatkozó adatokat, a bűncselekmények száma minden társadalombiztosítási, szociális és jóléti juttatást magában foglal.

2. ábra: Társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással való visszaélések száma

Forrás: Infoszolg/[police.hu, Bűnügyi statisztikák 2013-2018.](#)

Területi megoszlása a bűncselekménynek rendkívül változó: míg Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 2013–2018 között összesen 177 esetet regisztráltak, ugyanebben az időszakban Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyékben 3–3 eset szerepel a bűnügyi statisztikában.

A **keresőképtelenség hivatalból vagy kérelemre ellenőrizhető.** A járási hivatal a keresőképtelenség és a keresőképeség elbírálását szakértő főorvos, valamint felülvéleményező főorvos útján ellenőrzi. A 30 napot meghaladó keresőképtelenséget a felülvéleményező főorvos havonta legalább egyszer felülvéleményezi.

A betegszabadság, illetve a táppénz alatt a munkáltató is kezdeményezheti a járási hivatalnál a munkavállaló keresőképtelenségének felülvizsgálatát.

ÚJABB KIHÍVÁS

Az [Eurofound ötödik európai munkakörülmény-felmérése](#) szerint **nem a munkából történő távollét a legnagyobb kihívás ma a társadalomnak, hanem az ún. presenteeism, a betegen történő dolgozás, illetve a vitális kimerültség.**

A férfiak 41, míg a nők 45 százaléka számolt be arról, hogy a felmérést megelőző 12 hónapban (2012) legalább egy napot dolgozott betegen. Ez a jelenség a magasan képzett, munkájuk iránt túlzottan elkötelezett szellemi dolgozók körében gyakoribb, akik magas fokú önállósággal és odaadással végzik a munkájukat.

A keresőképtelenség esetén járó jövedelem-pótló ellátások feltételeinek szigorítása, az ellátások összegének csökkentése világszerte hozzájárul a *presenteeism* jelenségének terjedéséhez, növekedéséhez. Az [Eurofound hatodik európai munkakörülmény-felmérése](#) már kifejezetten foglalkozik a témával.

2015-ben is több nő dolgozott betegen (44%), mint férfi (41%), miközben a nők tartózkodtak többet betegszabadságon is. Kor szerint az ötven év felettiak voltak többet távol a munkától egészségügyi okok miatt, esetükben a presenteeism alacsonyabb volt (39%). A 35 éven aluliak 44 százaléka számolt be betegen történő dolgozásról.

Számokban nehezebben mérhető annak költsége, amikor a munkavállalók mentálisan vagy fizikailag kimerült állapotban végzik munkájukat. A jelenség nem annyira nyilvánvalóan észlelhető, mint a hiányzás, de munkavégzésre gyakorolt káros társadalmi, gazdasági hatásai hasonlóak. A betegen történő dolgozás **hosszabb távú távollétekhez, krónikus megbetegedésekhez és mentális problémákhoz vezet**, amelyek száma az elmúlt évtizedben jelentősen megnőtt. Ezek a megbetegedések viszont előbb vagy utóbb további hatást gyakorolnak az országok rokkantsági, fogyatékos és munkanélküli ellátó rendszereire.

Források:

- [1997. évi LXXXIII. törvény](#) a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól
- [1997. évi LXXX. törvény](#) a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint a szolgáltatások fedezetéről
- [102/1995. \(VIII.25.\) Korm. rendelet](#) a keresőképtelenség és keresőképesség orvosi elbírálásáról
- [2012. évi C. törvény](#) a Büntető Törvénykönyvről
- A keresőképtelenség és a táppénz kapcsolata, illetve elhatárolása, [Adó szaklap 2017/11.](#)
- [Táppénz 2014-2016](#), Bp., KSH, 2018 (KSH, 2018)
- [Magyar Statisztikai Évkönyv, 2017.](#), Bp., KSH, 2018 (KSH, 2018)
- [Statisztikai Zsebkönyv 2017](#), Bp., Nemzeti Egészségbiztosítási Alap, 2018 (NEAK, 2018)
- [Sick pay and sickness benefit schemes in the European Union](#), SPC Background Report, December 2016
- [Burnout in the workplace: A review of data and policy responses in the EU](#), Eurofound, 2018
- [Munkahelyi egészség és jólét: az ötödik európai munkakörülmény-felmérésen alapuló jelentés](#), Eurofound, 2013
- [Munkahelyi egészség és jólét: a hatodik európai munkakörülmény-felmérésen alapuló jelentés](#), Eurofound, 2017 update
- Rendőrség, [Bűnügyi statisztika](#), 2018
- EU szociális védelemről szóló kölcsönös tájékoztatási rendszer, [MISSOC](#), 2018

Készítette: dr. Ács Vera Judit
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486